

HYRYNSALMI

*Talousarvion 2026 ja
taloussuunnitelman 2027-2028
laadintaohje*

Hyrynsalmen kunta

SISÄLLYS

1. TALOUSARVIOTA KOSKEVAT SÄÄNNÖKSET	2
2. YLEINEN TALOUDELLINEN KEHITYS.....	3
2.1 YLEISET TALOUDEN NÄKYMÄT	3
2.2 KUNTATALOUS.....	4
2.3 HYRYNSALMEN KUNNAN TALOUDELLINEN TILANNE	5
3. TALOUSARVION JA SUUNNITELMAN LAADINTA	6
3.1 TALOUDEN SUUNNITTELUA OHJAAVAT TAVOITTEET JA PERIAATTEET	6
3.2 SUUNNITELMAN RAKENNE JA SISÄLTÖ	7
3.3. TOIMINNAN TAVOITTEET JA TOIMENPITEET	7
4. TALOUSARVIOARAAMI 2026.....	9
4.1 VEROTULOT JA VALTIONOSUUDET	9
4.2 KÄYTTÖTALOUS	10
4.2.1 Tulot ja menot	10
4.2.2 Sisäiset erät	10
4.2.3 Henkilöstömenot	10
4.2.4 Talousarvioaraami	11
4.3 INVESTOINNIT	11
4.4 TYTÄRYHTEISÖT	11
5. TALOUSARVION JA -SUUNNITELMAN VALMISTELUAIKATAULU.....	12

1. Talousarviota koskevat säännökset

Kuntalain 110 § (410/2015) mukaan valtuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio ottaen huomioon kuntakonsernin talouden vastuut ja velvoitteet. Talousarvion hyväksymisen yhteydessä valtuuston on hyväksyttävä myös taloussuunnitelma kolmeksi tai useammaksi vuodeksi (suunnitelmakausi). Talousarviovuosi on taloussuunnitelman ensimmäinen vuosi.

Talousarvio ja -suunnitelma on laadittava siten, että ne toteuttavat kuntastrategiaa ja edellytykset kunnan tehtävien hoitamiseen turvataan. Talousarviossa ja -suunnitelmassa hyväksytään kunnan ja kuntakonsernin toiminnan ja talouden tavoitteet.

Taloussuunnitelman on oltava tasapainossa tai ylijäämäinen. Kunnan taseeseen kertynyt alijäämä tulee kattaa enintään neljän vuoden kuluessa tilinpäätöksen vahvistamista seuraavan vuoden alusta lukien. Kunnan tulee taloussuunnitelmassa päättää yksilöidyistä toimenpiteistä, joilla alijäämä mainittuna ajanjaksona katetaan.

Talousarvioon otetaan tehtävien ja toiminnan tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot sekä siinä osoitetaan, miten rahoitustarve katetaan. Määräraha ja tuloarvio voidaan ottaa brutto- tai nettomääräisenä. Talousarviossa ja -suunnitelmassa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä investointi- ja rahoitusosa.

Kunnan toiminnassa ja taloudessa on noudatettava talousarviota.

2. Yleinen taloudellinen kehitys

2.1 Yleiset talouden näkymät

Suomen talous kääntyi viime vuoden aikana taantuman pohjalta kasvuun. Inflaation selvä hidastuminen ja korkojen lasku ovat parantaneet kotitalouksien ostovoimaa sekä Suomessa että vientimarkkinoilla. Kulutuksen kasvua hidastaa kuitenkin yhä talouden epävarmuus. Investoinnit sen sijaan kasvavat ripeämmin. Rakentaminen elpyy syvästä laskusuhdanteesta, mutta asuntorakentaminen on vielä normaalia vähempää. Energia- ja teknologiasiirtymään liittyviä, erityisesti datakeskushankkeisiin liittyviä investointisuunnitelmia on ennätysmäisen paljon. Myös puolustushankinnat lisäävät investointeja ja niiden arvioidaan pysyvän korkealla tasolla jatkossakin. Talouskasvua hidastavat Yhdysvaltojen asettamat tullit, muiden maiden vastatoimet sekä kauppapolitiikkaan liittyvä epävarmuus. Toisaalta kysyntää tukevat Euroopan kasvavat panostukset puolustukseen ja infrastruktuuriin. Vuonna 2025 bruttokansantuote (BKT) kasvaa 1,0 prosenttia, 1,5 prosenttia vuonna 2026 ja 1,7 prosenttia vuonna 2027.

Inflaation hidastumisen ja palkkojen korotusten myötä reaaliainsiot ovat kääntyneet kasvuun. Kotitalouksien keskimääräisten reaalityulojen kasvua hidastaa tänä vuonna kuitenkin heikko työllisyystilanne, sosiaalietuuksien leikkaukset ja kulutusverojen korotukset. Ensi vuonna reaalityulojen kasvu nopeutuu työllisyystilanteen parantuessa. Myös veronalennukset lisäävät kotitalouksien ostovoimaa. Heikon tulo- ja työllisyystilanteen lisäksi kotitalouksien kulutusta on hillinnyt vaatimaton luottamus talouteen sekä odotukset hintojen nousun jatkumisesta. Tämän seurauksena kotitaloudet ovat kuluttaneet vähemmän kuin tulot antaisivat myöten, ja säästämisaste on noussut. Ennusteen mukaan kulutus kuitenkin kasvaa tulevana vuosina tuloja nopeammin.

Työllisyys on ollut laskussa, mutta alkuvuoden 2025 aikana lasku vaikuttaisi ainakin pysähtyneen. Tuotannon kasvun myötä työllisyyden kasvun odotetaan nopeutuvan vuodesta 2026 lähtien. Vuositasolla työllisiä on tänä vuonna saman verran kuin viime vuonna ja työttömiä selvästi enemmän, noin 9,3 prosenttia työvoimasta. Tulevana vuonna työllisten määrä kasvaa, jonka seurauksena työttömyys laskee 8,8 prosenttiin. Myös vuonna 2027 työllisyyden kasvu jatkuu ja 20–64-vuotiaiden työllisyysasteen odotetaan nousevan 77,8 prosenttiin.

Maailmantalouden näkymiä heikentävät Yhdysvaltojen kauppapolitiittiset toimet ja niiden aiheuttama epävarmuus, jotka hidastavat selvästi myös Suomen viennin kasvua. Poukkoileva tullipolitiikka on jo kuluneen kevään aikana aiheuttanut muutoksia kansainvälisissä kauppavirroissa. Maailmantalouden kasvu hidastuu 2,8 prosenttiin vuonna 2025, ja kiihtyy euroalueen elpymisen myötä aavistuksen 2,9 prosenttiin vuonna 2026. Geopoliittisten jännitteiden kärjistyminen äärimmilleen uhkaa näkymiä, mutta toisaalta markkinoiden reaktiot jännitteisiin ovat maltillistuneet.

Julkisyhteisöjen alijäämä tänä vuonna on 4,2 prosenttia suhteessa bkt:hen. Alijäämä kohenee ensi vuonna 3,6 prosenttiin, mutta alle kolmen prosentin ei päästä koko ennustejaksolla. Julkisyhteisöjen alijäämää ovat kasvattaneet heikot verokertymät ja kasvaneet työttömyysmenot.

Julkisyhteisöjen velkasuhde uhkaa nousta yli 90 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteen vuonna 2029, kun se tänä vuonna on 86 %. Jos puolustusmenojen lisäyksen tuottamaa alijäämää ei kateta, velkasuhteen kasvu jatkuu myös ennustejakson jälkeen.

(Lähde: VM Taloudellinen katsaus, kesä 2025.)

	2023	2024	2025**	2026**	2027**
BKT markkinahintaan, määrän muutos, %	-0,9	-0,1	1,0	1,5	1,7
BKT, arvo, mrd. euroa	273	276	285	296	308
Kuluttajahintaindeksi, muutos, %	6,2	1,6	0,6	1,6	2,0
Ansiotasoindeksi, muutos, %	4,2	3,1	3,0	3,6	3,0
Työlliset, muutos, %	0,3	-1,0	0,0	1,2	1,3
Työttömyysaste, %	7,2	8,4	9,3	8,8	8,3
Työllisyysaste (20-64-vuotiaat), %	77,9	76,7	76,4	77,0	77,8
Valtionvelka, suhteessa BKT:hen, %	57,3	61,3	64,8	65,9	66,5
Lyhyet korot (euribor 3 kk), %	3,4	3,6	2,2	2,0	2,0
Pitkät korot (valtion obligaatiot, 10 v.), %	3,0	2,9	2,9	2,8	2,8

Lähde: Taloudellinen katsaus, kesä 2025, talousnäkymät. Valtiovarainministeriön julkaisu 2025:30

2.2 Kuntatalous

Kuntahallinnon alijäämä tulee syvenemään kuluvana vuonna, mikä johtuu muun muassa kulutusmenojen ja investointien kasvusta, heikosta verotulojen kehityksestä sekä valtionosuuksiin tehtävistä leikkauksista. Vuosina 2025–2027 kulutusmenoja kasvattaa etenkin kunta-alan palkankorotuksista aiheutuva hintojen nousu. Määräaikaisten valtionosuusleikkausten päättyminen ei riitä nostamaan kuntahallintoa ylijäämäiseksi. Valtionhallinnon alijäämä paranee kuluvana vuonna hetkellisesti, kunnes puolustusmenojen kasvu heikentää rahoitusasemaa. Hallituksen tekemät sopeutustoimet parantavat valtionhallinnon alijäämää, mutta puolustus- ja korkomenojen kasvu sekä veronkevennykset taas vaikuttavat sitä heikentävästi. Alijäämä on vuonna 2025 0,6 prosenttia, josta se vuonna 2026 lievenee hieman 0,5 prosenttiin, mutta syvenee jälleen 0,6 prosenttiin vuonna 2027. Kuntahallinnon alijäämän ennustetaan pysyvän seuraavan viiden vuoden ajan keskimäärin noin 0,5 prosenttia alijäämäisenä suhteessa BKT:hen.

Kunnat ovat vuoden 2025 alusta alkaen vastanneet työvoimapalveluista ja uudistus lisää kuntien valtiolta saamia tulonsiirtoja. Työllisyyskehityksellä on kuitenkin nykyään entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen, sillä kuntien rahoitusvastuut työllisyydenhoidosta ovat aiempaa laajemmat. Kuntatalous onkin aiempaa herkempi talouden suhdannevaihteluille. Samaan aikaan valtionosuuksiin tehdään kuitenkin leikkauksia hallituksen säästötoimenpiteiden sekä sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa edelleen myös asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen.

Verotulot ovat kuntahallinnon merkittävin tulonlähde, mutta kuluvana vuonna niiden kasvua hidastaa yhteisöverotulojen supistuminen, minkä takia kuntien verotulojen kasvun arvioidaan jäävän noin 1,4 prosenttiin. Vuonna 2026 verotulojen ennustetaan kasvavan suhdannetilanteen parantuessa noin kuuteen prosenttiin, mutta vuodesta 2027 alkaen kasvu hidastuu jälleen hieman alle neljään prosenttiin. Veropohjan kehitys ei näin ollen yksin riitä paikkaamaan alijäämää.

Kuntien taloudessa on edelleen tuntuva sopeuttamistarve. Yksittäisten kuntien talouden tilanteet vaihtelevat voimakkaasti, ja kuntakentässä on nähtävissä sekä taloudellista että toiminnallista eriytymistä. Suurissa ja kasvavissa kunnissa on runsaasti investointitarpeita, kun taas pienenevien lapsi- ja nuorisoiäluokkien kunnissa haasteena on sopeuttaa palveluverkkoa ja toimintaa vastaamaan vähenevää palvelutarvetta. Eriytymiskehitys näkyy myös kuntien edellytyksissä järjestää lakisääteisiä palveluita. Ongelmat työvoiman saatavuudessa, kaupungistuminen sekä syntyvyyden pieneneminen edellyttävät uusia palveluiden järjestämistapoja niin kunnissa kuin valtakunnallisestikin. Palvelutarpeen ennakoivan suunnittelun tarvetta korostaa entisestään myös talouden sopeutusmahdollisuuksien siirtyminen enemmän veroprosentin korotuksiin.

(Lähde: VM Taloudellinen katsaus, kesä 2025)

2.3 Hyrynsalmen kunnan taloudellinen tilanne

Tilinpäätös vuodelta 2024 oli Hyrynsalmen kunnan osalta 1 226 366,76 euroa ylijäämäinen ja konsernin osalta ylijäämää kertyi 942 210,90 euroa. Kunnan osalta tulos oli yli kaksi kertaa talousarviota parempi, johtuen pääosin suuremmista ennakoitua ja aiempia vuosia suuremmista verotuloista. Rahoitusasema ja taseen tunnusluvut ovat kautta linjan säilyneet hyvinä, ja jopa parantuneet edellisestä vuodesta. Esimerkiksi lainakanta sekä suhteellinen velkaantuneisuus ovat pienentyneet merkittävästi. Peruskunnan lainamäärä on erittäin pieni. Lisäksi peruskunnalla (ja koko konsernillakin) on taseessa jo huomattavasti kertynyttä ylijäämää; n. 5,3 miljoonaa euroa. Talous on siis vakaalla pohjalla.

Vuoden 2025 talousarvio on noin 642 000 euroa ylijäämäinen. Talousarvioon on hyväksytty lisämäärärahat investointeihin – 50 000 euroa sekä käyttötalouteen yhteensä – 57 375 euroa. Lisäksi on hyväksytty verotulojen lisäys + 170 000 euroa. Talous on toteutumassa suunnitellusti tai jonkin verran talousarviota paremmin.

3. Talousarvion ja suunnitelman laadinta

3.1 Talouden suunnittelua ohjaavat tavoitteet ja periaatteet

Taloussuunnitelma laaditaan vuosille 2026–2028, joista ensimmäinen on talousarviovuosi.

Talousarvioluvut syötetään tilitasolla. Toimialat laativat lisäksi erilliset käyttösuunnitelmansa.

Yleistavoitteet talousarvion laadintaan vuodelle 2026

- Toiminnan tuotot pidetään mahdollisuuksien mukaan lähes ennallaan.
- Laadintahetkellä käytävissä olevien verotuloennusteiden mukaan kunnallisveron tuottotaso paranee vuodesta 2025 n. 200 000 eurolla, ja yhteisöveron tuotot n. 50 000 eurolla. Kiinteistöverossa tuloennuste on hieman kuluvan vuoden tasoa korkeampi.
- Valtionosuudet ovat Kuntaliiton laskelman perusteella vähenemässä n. 130 000 eurolla, n. 2,85 milj. euroon.
- Henkilöstömenot pyritään pitämään kurissa, vaikka palkankorotusohjelma aiheuttaa korotuspaineita
- Käyttötalouden nettomenojen kokonaiskasvussa tulosalueittain pyritään enintään 3 % kasvuun. Peruspalvelujen hintaindeksiennuste on 3,3 % vuodelle 2026.
- Rakenteellisia uudistuksia ja investointeja tehdään siten, että pysyviä rakenteellisia säästöjä syntyy.
- Kuntayhteistyötä lisätään ja monipuolistetaan sekä kehitetään
- Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman vuoteen 2028 laadinnassa huomioidaan (soveltuvien osin) aiemmin kirjatut talouden tasapainottamistarpeet, ks. seuraava taulukko.

1. Palvelujen järjestämisen tehostaminen

- Mitoitus ja tehostaminen (asiakashyödyn ja tehokkuuden optimointi)
- Tuotantotapojen kehittäminen (etäteknologia, digitalisaatio, verkkopalvelut, sujuvat palvelu- ja asioiden valmisteluprosessit)
- Organisaation virtaviivaistaminen

2. Yhteistyön vahvistaminen

- Konserniyhteistyön kehittäminen
- Kuntayhteistyö (hanketoiminta, hankinnat, yhteinen henkilöstö ja yhteiset palvelut; pilottina tekninen toimiala; TE-palvelu-uudistus)
- Harkittu yksityistäminen / ulkoistaminen
- 3.- ja 4.-sektorin yhteistyö (joitakin pilotteja)
- Osallistava budjetointi (ympäristöasioissa ja nuorten aktivoinnissa)

3. Henkilöstösäästöt

- Luonnollisen poistuman (eläköitymiset) hyödyntäminen, mikäli mahdollista
- Palkkausjärjestelmän kannustavuuden ja tehokkuuden lisääminen
- Osaamisen kehittäminen (osaamistarpeiden kartoitus ja räätälöity koulutus)
- Työssä jaksamiseen ja työn iloon satsaaminen
- Lomapalkkavelka ja kertyneet työsaldot minimiin (työjärjestelyt niin, että ns. ”ylitöitä” ei synny ja lomat voidaan pitää)

4. Investointien järjeistämisen ja hanketoiminnan kehittäminen

- Palveluja tehostavat ja rakenteita parantavat investoinnit
- Hankesalkun suuntaaminen tukemaan kuntastrategiaa

3.2 Suunnitelman rakenne ja sisältö

Talousarvio jakaantuu seuraaviin osiin:

- Käyttötalousosa: Asetetaan toimialoille ja palveluyksiköille tavoitteet ja budjetoidaan niiden toteuttamisen vaatimat tulot ja menot.
- Investointiosa: Budjetoidaan pitkävaikutteiset hankinnat ja investoinnit
- Tuloslaskelmaosa: Osoitetaan tulorahoituksen riittävyys käyttömenoihin ja poistoihin
- Rahoitusosa: Osoitetaan rahan lähteet ja käyttö yhteenvetona.

3.3. Toiminnan tavoitteet ja toimenpiteet

Toiminnalliset tavoitteet vahvistaa kunnanvaltuusto. Kuntalain 110 §:n mukaan talousarviossa osoitetaan kunnan ja kuntakonsernin toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä näiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot. Toiminnalliset tavoitteet sekä määrärahat ovat sitovia ja niiden toteutumisesta vastataan valtuustolle. Mikäli määräraha ylittyy, tulee se käsitellä valtuustossa kuluvana vuonna.

Kunnan toiminnalle asetettavien tavoitteiden tulee olla konkreettisia ja yksiselitteisiä. Tavoitteiden laadinnassa tulee huomioida seuraavat asiat:

- Tavoitteet tukevat kuntastrategian toteuttamista
- Tavoitteet kuvaavat kykyä kehittää toimintoja ja kunnan elinvoimaisuutta sekä vaikutuksia kuntalaisten hyvinvointiin
- Tavoitteet ovat riittävän haasteellisia, mutta realistisia
- Tavoitteisiin voidaan vaikuttaa omilla toimenpiteillä ja niiden toteutumista voidaan mitata ja arvioida. Mittarit voivat olla laadullisia tai määrällisiä.

Talousarvioluvut on syötettävä Accuna -taloussuunnitteluohjelmaan 3.11. mennessä. Talousarviotekstit tallennetaan palvelualueittain Teamsissa olevaan talousarvioluonnospohjaan 21.11. mennessä.

Kunnanhallitus ja kunnanjohtaja voivat antaa lisäohjeita talousarvion raamiin liittyen valmistelun aikana. Toimialojen vastuulliset viranhaltijat käyvät toimialojen talousarviot läpi osana johdoryhmätyöskentelyä, minkä jälkeen talousarviosta tehdään esitys kunnanhallitukselle.

Tavoitteiden saavuttamista arvioidaan toimintakertomuksessa. Tarkastuslautakunta arvioi osaltaan arvointikertomuksessa, missä määrin valtuuston talousarviossa asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä talouden sopeuttamistoimet ovat toteutuneet. Sitovat tavoitteet tulee olla kuntastrategian mukaisia ja edesauttaa siinä asetettujen tavoitteiden toteutumista.

Talousarvion sitovat toiminnalliset tavoitteet esitetään seuraavan taulukon mukaisesti ja siinä määritellyjä tavoitteita arvioidaan talousarviovuoden tilinpäätöksessä.

Toiminnon nimi	
Perustehtävä ja tilannekuva: Hallintosäännön mukainen lyhyt kuvaus toimialan tai palvelualueen tehtävästä. Mahdollisten toimialueen muutosten ja niiden vaikutusten kuvaus.	
Kehitystavoitteet ja liityntä kuntastrategiaan: Kuvataan, miten asetetut kehitystavoitteet toteuttavat kuntastrategiaa.	
Tavoitteet (mitattavat / laadulliset): Määritellään keskeiset toiminnalliset tavoitteet: - kohdistuvat ydintoimintaan - tavoitteiden saavuttaminen on riippuvaista toimialan omasta toiminnasta - realistiset ja mitattavissa	Tuotos- ja tulosmittarit: Tavoitteille annetaan selkeät numeeriset mittarit, joiden perusteella voidaan yksiselitteisesti arvioida, onko tavoitteisiin päästy.
Toimenpiteet: Keskeiset toteutettavat toimenpiteet, joilla esitettyihin tavoitteisiin päästään.	
Resurssit: Resurssit, joilla toiminta ja palvelut tuotetaan, esimerkiksi henkilöstö tai tiedot ostopalveluista.	

4. Talousarvioraami 2026

4.1 Verotulot ja valtionosuudet

Talousarviovalmistelussa varaudutaan tarkistamaan kehystä ja sen mukaista tulossuunnitelmaa rahoituspohjan mukaisiin muutoksiin syksyn valtionosuuslaskelmien julkaisemisen jälkeen.

Verotuloarviot perustuvat Kuntaliiton 13.8.2025 julkaisemaan veroennustekehikkoon. Vero vuoden 2025 kiinteistöverotiedot perustuvat Verohallinnon 27.3.2025 julkaisemaan ennakkotietoon. Elokuun ennusteen mukaan Hyrynsalmen kunnan verotulot kehittyvät 2025 sekä suunnittelukaudella 2026–2028 seuraavan taulukon mukaisesti.

Yhteenveto						
TILIVUOSI	2023	2024	2025**	2026**	2027**	2028**
Verolaji						
Kunnallisvero	3 037	3 147	2 963	3 175	3 131	3 186
Muutos %	-52,2	3,6	-5,8	7,2	-1,4	1,7
Yhteisövero	702	563	586	637	675	708
Muutos %	-43,6	-19,8	4,1	8,8	5,9	4,9
Kiinteistövero	1 292	1 972	2 279	2 297	2 297	2 297
Muutos %	7,4	52,6	15,6	0,8	0,0	0,0
VEROTULOSSI KIRJATTAVA	5 032	5 682	5 828	6 110	6 103	6 191
Muutos %	-42,8	12,9	2,6	4,8	-0,1	1,4

Valtionosuuksien kehitys vaihtelee vuosina 2026–2029 huomattavasti. Vuonna 2026 valtionosuudet kasvavat muun muassa kustannustenjaon tarkistuksen ja indeksitarkistusten vuoksi. Toisaalta kasvua hidastaa hallituksen valtionosuuksiin kohdistamat pysyvät leikkaukset ja vuoteen 2027 saakka muun muassa sote-siirtoon liittyen takautuvasti perittävien valtionosuuksien leikkaus sekä hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru. Määräaikaisten valtionosuusleikkausten päätyminen kiihdyttää osaltaan valtionosuuksien kasvun noin kahdeksaan prosenttiin vuonna 2028. Vuonna 2029 valtionosuuksien kasvun arvioidaan tasaantuvan 3,6 prosenttiin.

Vuosina 2026–2029 hallituksen päätökset vahvistavat kuntataloutta muun muassa tulojen lisäämisen sekä menojen karsimisen kautta. Nettovaikutuksiltaan merkittävin on hallituksen vuonna 2024 tekemä päätös lieventää sote-siirtolaskelman tarkentumisesta johtuvaa jälkikiinteistitarkistusta 277 miljoonan euron pysyvällä valtionosuuden lisäyksellä vuodesta 2025 alkaen. Kevään kehysriihen päätösten nettovaikutus on kuntataloutta heikentävä. Puoliväliriihessä hallitus päätti leikata kuntien valtionosuuksia 75 miljoonalla eurolla vuodesta 2026 alkaen.

Valtionosuusjärjestelmän uudistaminen on aloitettu syksyllä 2023. Uudistuksen eteneminen ja aikataulu ovat toistaiseksi vielä avoimia.

(Lähde: Valtiovarainministeriö, Julkisen talouden suunnitelma vuosille 2026–2029.)

Seuraavat valtionosuudet on arvioitu Kuntaliiton 26.6.2025 julkaiseman ja 13.8.2025 päivitetyn kuntakohtaisen valtionosuuslaskelman pohjalta.

VALTIONOSUUDET	TA 2025	2026	2027	2028
Peruspalvelujen valtionosuus ilman tasausta	2 047 365	1 901 283	1 901 283	1 901 283
Verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus	1 014 785	1 044 045	1 044 045	1 044 045
Opetus- ja kulttuuritoimen valtionosuus	-491 766	-485 611	-485 611	-485 611
Verotulomenetyksen korvaus	380 492	386 045	386 045	386 045
Harkinnanvarainen valtionosuuden korotus				
Valtionosuudet yhteensä	2 950 876	2 845 762	2 845 762	2 845 762

4.2 Käyttötalous

4.2.1 Tulot ja menot

Kustannusten kehitys arvioidaan tilitasolla.

Talousarvioon otetaan vain tulot, jotka arvioidaan varmuudella toteutuvan tilikauden aikana. Verotulojen ja valtionosuuksien määrä tarkentuu loppuvuodesta.

4.2.2 Sisäiset erät

Sisäisinä menoina ja tuloina budjetoidaan omalta organisaatiolta vuokrattujen tilojen vuokrat ja omalta organisaatiolta ostetut palvelut. sisäiset tulot ja menot ovat yhteensä yhtä suuret eli vaikutus toimintakatteeseen on nolla.

4.2.3 Henkilöstömenot

Palkankorotuksiin on varattu tässä suunnitelmassa 3 %. Kuvassa on esitetty kunta-alan palkankorotukset 2025–2028.

		KVTES	OVTES pl. osio G	OVTES osio G	TS	TTES
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,45 % (Liite 15 0,80 %)	0,40 %	0,25 %	0,50 % + 0,15 %	0,40 %
1.6.2025	Kehittämishjelmaerä (keskitetty erä)**	–	–	–	0,15 %	0,40 %
1.10.2025	Yleiskorotus	2,50 % / 53 €	2,50 %		2,50 % / 53 €	2,50 %
1.8.2026	Yleiskorotus	2,27 %	2,27 %		2,27 %	2,27 %
1.10.2026	Paikallinen järjestelyerä	0,20 %	0,20 %		0,20 %*	0,20 %*
1.10.2026	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,40 %***	0,40 %***	0,40 %*	0,40 %*
1.4.2027	Yleiskorotus****	2,00 %	2,00 %		2,00 %	2,00 %
1.4.2027	Paikallinen järjestelyerä****	0,40 %	0,40 %		0,40 %*	0,40 %*
1.4.2027	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	0,40 %	0,40 %*****	0,40 %*****	0,40 %*	0,40 %*
1.2.2028	Kehittämishjelmaerä (paikallinen erä)	1,00 %	1,00 %	1,00 %	1,00 %*	1,00 %*

Kevan tasausmaksun arvio vuodelle 2026 on 140 793,96 euroa.

Keva on julkaissut huhtikuussa arvion vuoden 2026 työnantajakohtaisesta palkkaperusteisesta eläkemaksusta. Lopullinen palkkaperusteinen eläkemaksu vuodelle 2026 vahvistetaan joulukuussa. Muissa sivukuluissa käytetään vuoden 2025 prosentteja, ellei uusia ole vahvistettu.

Palkkojen sivukulut budjetoidaan seuraavan suuruisina:

- Palkkaperusteinen eläkevakuutusmaksu 17,10 %
- Työnantajan sotumaksu 1,73 % (2025 prosentti)
- Työttömyysvakuutusmaksu 0,3 % (2025 prosentti)
- Taloudellinen tuki (ryhmähenkivakuutus) 0,03 % (arvio 2026)
- Tapaturmavakuutus 0,41 % (2025 prosentti)

4.2.4 Talousarvioraami

Tiliryhmä_1	Tiliryhmä_2	TP 2024	Bud+muutos 2025	TA 2026
TOIMINTATUOTOT	Totals	2 014 252,19	1 600 480	1 600 480
	Myyntituotot	281 018,01	173 027	
	Maksutuotot	144 488,12	136 700	
	Tuet ja avustukset	485 935,51	277 583	
	Muut toimintatuotot	1 102 810,55	1 013 170	
TOIMINTAKULUT	Totals	-8 553 352,61	-8 782 687	-9 046 167
	Henkilöstökulut	-3 989 600,03	-3 813 826	
	Palvelujen ostot	-2 944 081,82	-3 130 638	
	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-812 878,36	-789 905	
	Avustukset	-272 978,93	-547 823	
	Muut toimintakulut	-533 813,47	-500 495	
TOIMINTAKATE	Totals	-6 539 100,42	-7 182 207	-7 445 687
Verotulot	Totals	5 681 522,82	5 628 000	6 109 000
	Kunnan tulovero	3 146 621,66	3 030 000	3 175 000
	Kiinteistövero	1 971 864,26	1 994 000	2 297 000
	Osuus yhteisöveron tuotosta	563 036,90	604 000	637 000
Valtionosuudet	Totals	2 699 915,00	2 950 876	2 845 762
Rahoitustuotot ja -kulut	Totals	-83 138,54	-75 000	-50 000
VUOSIKATE	Totals	1 759 198,86	1 321 669	1 459 075
Poistot ja arvonalentumiset	Totals	-582 525,96	-567 304	-567 304
	Suunnitelman mukaiset poistot	-582 525,96	-567 304	
TILIKAUDEN TULOS	Totals	1 176 672,90	754 366	891 771
Tilipäättösiirrot	Totals	49 693,86	0	
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	Totals	1 226 366,76	754 366	891 771

4.3 Investoinnit

Investointiesitykset valmistellaan talousarvioprosessin yhteydessä. Investointien kustannusraja on 10 000 euroa. Alle 10 000 euron hankintoihin varataan määräraha käyttötalouteen.

4.4 Tytär yhteisöt

Konserniyhteisöjen talousarviossa noudatetaan samoja periaatteita ja ohjeita kuin peruskunnan talousarviossa. Tytär yhteisöjen tulee asettaa taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet edellä esitettyjen ohjeiden mukaisesti. Tavoitteet ja taloussuunnitelmat tulee käsitellä yhtiöiden hallituksissa siten, että ne ovat hyväksyttävissä kunnan talousarviokäsittelyn yhteydessä.

5. Talousarvion ja -suunnitelman valmistelu aikataulu

Alustava aikataulu, jota tarkennetaan tarvittaessa syksyn kokousaikataulujen varmistuttua.

SYYSKUU	
30.9. kunnanhallitus	Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 raamin ja laadinta-ohjeen hyväksyminen
LOKAKUU	
	Teams -alustalla talousarvio-ohje ja aikataulu, talousarviopohja sekä investointipohja. Toimialat tekevät omat talousarvionsa ohjeiden mukaan. Johtoryhmä käy kunnanjohtajan johdolla läpi keskeiset käyttötalouden, investointien ja talouden hallinnan linjaukset sekä talousarvioluonnoksen muokkaukset
21.10. kunnanhallitus	Veroprosenttien esittäminen vuodelle 2026, raamin täsmentäminen ja mahdolliset lisäohjeet
MARRASKUU	
3.11.	Talousarvioluvut valmiit Accunassa vuodelle 2026, tämän jälkeen kopioidaan suunnitelmavuodet muokkaukseen.
5.11. kunnanvaltuusto	Veroprosenttien hyväksyminen.
11.11. kunnanhallitus	Talousarvioluonnoksen 2026 esittely, lista lähtee 5.11.
	Yhteistyötoimikunta käsittelee ja antaa lausuntonsa TA-luonnoksesta.
17.11.	Lopulliset talousarvioluvut sekä talousarvio- että suunnitelmavuosille valmiit Accunassa, siirretään talousarviokirjaan.
21.11.	Talousarviotekstit valmiit.
JOULUKUU	
2.12. Kunnanhallitus	Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 hyväksyminen ja esitys valtuustolle, esityslista lähtee 26.11.
15.12. Kunnanvaltuusto	Talousarvion 2026 ja taloussuunnitelman 2027–2028 hyväksyminen.